

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора медичних наук, професора Науменко Леоніда Юрійовича на дисертаційну роботу Оберемка Миколи Петровича «Відновлення опозиції першого пальця кисті при наслідках травм верхньої кінцівки», подану на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.21 - травматологія та ортопедія

Актуальність теми. Проблема вибору оптимального методу хірургічного лікування опозиції першого пальця кисті при стійких її порушеннях внаслідок травми верхньої кінцівки донині зберігає свою актуальність. Поширеність захворювання серед найбільш працездатної і професійно активної частини населення (18-50 років), зростання частки пацієнтів із застарілими складними високими ураженнями нервів верхньої кінцівки, особливо пов'язаних з бойовими травмами, високий рівень інвалідизації, а також зміна ставлення людей до питань збереження/ відновлення здоров'я та покращення якості життя, підкреслюють соціально-економічну значущість проблеми.

Водночас, незважаючи на багатий арсенал хірургічних методів відновлення опозиції першого пальця кисті, розроблених впродовж цілого століття, диференційованого, науково-обґрунтованого підходу до вибору оптимальної тактики лікування бракує. Це здебільшого обумовлено значним різноманіттям варіантів ушкодження структур кисті та передпліччя, а також відповідними потенційними можливостями м'яза-двигуна.

Все це визначає актуальність проведення дослідження щодо створення диференційованого підходу до хірургічного відновлення опозиції першого пальця кисті на підставі поглиблена аналізу структурно-функціонального стану передпліччя та кисті та клініко-біомеханічних критеріїв вибору тактики лікування.

Дисертація є фрагментом комплексної науково- дослідної роботи ДУ «Інститут травматології та ортопедії НАМН України» «Розробити технології лікування та реабілітації хворих з бойовою поліструктурною травмою кінцівок» (номер державної реєстрації 0115U005854).

Обґрунтованість наукових положень дисертації, їх достовірність і новизна. Робота ґрунтуються на репрезентативному матеріалі, який включав докладний аналіз ступеня ураження опозиції та структурно-функціонального стану кисті та передпліччя серед 122 хворих із порушеннями опозиції першого пальця кисті із застарілими незворотними післятравматичними та денерваційними змінами в уражених м'язах верхньої кінцівки; проведення біомеханічного експериментального дослідження на 5 свіжих анатомічних препаратах верхніх кінцівок з метою оцінки ефективності 10 найбільш розповсюджених методик опоненопластики та їх модифікацій за результатами моделювання; аналіз результатів лікування 80 пацієнтів, прооперованих з метою відновлення функції опозиції першого пальця.

Всі застосовані методи (клінічні, рентгенологічні, біомеханічні дослідження, оцінка відновлення опозиції першого пальця за шкалами Капанджі та AAOS в модифікації Курінного, графічно-табличної візуалізації результатів) були адекватні поставленим задачам і дозволили обґрунтувати виявлені закономірності і зроблені висновки.

Наукова новизна та практичне значення результатів дослідження.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що автором уперше:

- проведено комплексне вивчення структурно-функціонального стану кисті і передпліччя у хворих з ураженням опозиції першого пальця з виділенням 4-х основних варіантів, які враховують ступінь порушення функції опозиції, функціональний стан потенційних м'язів-двигунів для опоненопластики та наявність факторів, які ускладнюють хірургічне відновлення порушень;

- в біомеханічному експерименті набуло подальшого розвитку визначення функціональних вимог до м'язів-двигунів, які застосовуються для опоненопластики;

- уточнені дані про ефективність 10 найбільш розповсюджених методик опоненопластики та їх модифікацій, окреслені межі можливого відновлення

при їх застосуванні різних компонентів опозиції, в тому числі із урахуванням можливої фізіологічної сили та екскурсії м'яза-двигуна;

- уточнено, що ефективність більшості найбільш вживаних методик адекватно забезпечується при параметрах м'яза-двигуна в M5, проте суттєво зменшується при зниженні сили м'яза-двигуна до рівня M4; окреслені межі цього зменшення.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробці і впровадженні у практику диференційного підходу до вибору хірургічної методики відновлення опозиції першого пальця.

Уточнено тактику хірургічного лікування при різних варіантах ураження опозиції, розроблено рекомендації щодо послідовності і об'єму хірургічного відновлення опозиції в структурі підготовчих, допоміжних, мобілізуючих, стабілізуючих та корекційних втручань при тяжкій травмі кисті.

Показано ефективність WALANT-анестезії, яка забезпечує динамічну взаємодію з пацієнтом під час операції, що призводить до покращення результатів опоненопластики.

Результати дослідження можуть бути використані в діяльності відділень травматології та ортопедії лікарень, шпиталів, лікарсько-фізкультурних диспансерів, а також в науковій, навчальній і клінічній роботі профільних кафедр закладів вищої і післядипломної освіти.

Повнота викладу матеріалів дисертації, в опублікованих працях та авторефераті. Матеріали дисертації представлені в 7 наукових працях, з них 5 статей у виданнях, які є у переліку, затвердженному ДАК МОН України та включені у науковометричні бази Scopus, EBSCOhost, OCLC WORD CAT, UlrichsWeb та ін.

Результати роботи доповідалися і обговорювалися на XVII з'їзді ВГО Травматологів та ортопедів України (Київ, 2016), науково-практичній конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми реконструктивної хірургії верхньої кінцівки та артроскопії та спортивної травми» (Львів, 2018),

на конгресі Європейської Асоціації хіургів кисті FESSH (Копенгагені, 2018), на засіданні вченої ради ДУ «ІТО АМНУ» (Київ, 2019).

Характеристика змісту дисертації. Дисертаційна робота побудована традиційно, складається зі вступу, огляду літератури, 4 розділів власних досліджень, висновків, переліку використаних джерел, додатку. Перелік використаних джерел містить 109 посилань, у тому числі 3 – латиницею.

У вступі розкрита актуальність теми, сформульована мета, задачі, новизна, практичне значення роботи. Наведені відомості про апробацію та публікацію матеріалів за темою дисертації.

Перший розділ дисертації (огляд літератури) містить докладну інформацію про еволюцію поглядів на методики хіургічного відновлення опозиції першого пальця, опис 37 сучасних найбільш вживаних у світі методик, а також підходи до визначення критеріїв вибору методики опоненопластики. Зроблено висновки про неоднорідність відомих методів як за елементами виконання, так й за ефективністю, та необхідність аналізу структурно-функціонального стану верхньої кінцівки з метою визначення найбільш доцільного м'яза-двигуна, напрямку його транспозиції, врахування наявності супутніх уражень, й необхідність допоміжних та підготовчих втручань.

У другому розділі «Структурно-функціональний стан кисті і передпліччя у хворих із втратою опозиції великого пальця кисті» детально описані матеріали і методи, які були використані для аналізу ступеня ураження опозиції та структурно-функціонального стану кисті та передпліччя у 122 хворих із порушеннями опозиції великого пальця кисті через 6 і більше місяців після травми або спеціалізованого реконструктивного втручання на нервах.

Охарактеризовано 4 варіанти ураження опозиції пальця, які суттєво відрізняються за більшістю кількісних та якісних показників структурно-функціонального стану кисті та передпліччя, за ресурсами м'язів-донорів для виконання транспозиції, за особливостями вибору найбільш ефективних методик хіургічного відновлення опозиції.

Третій розділ «**Експериментальна частина**» присвячено результатам біомеханічного експерименту, який проводився на 5 анатомічних препаратах верхніх кінцівок. Дослідження проводилось на базі міського бюро судово-медичної експертизи трупів міста Києва, з дотриманням біоетики та згідно статутно-правових норм діяльності установи. Під час експерименту були змодельовані 10 найбільш розповсюджених методик опоненопластики та їх модифікацій з урахуванням вихідних структурно-функціональних порушень кисті і передпліччя, можливого ступеня відновлення функції опозиції, зусиль, екскурсії та механічної роботи, необхідних для виконання рухової дії. При цьому враховувались як абсолютних величини, так і з потенційні можливості м'яза-двигуна, в тому числі при їх зниженні за наявності контрактури.

За результатами експерименту визначено, що кожна з методик має різні можливості щодо найкращого відновлення компонентів опозиції, здебільшого пов'язані з вихідними порушеннями функції першого пальця. Тому зауважується на необхідності диференційовано відновлювати /покращувати той чи інший компонент опозиції, з урахуванням переваг той чи іншої методики, наприклад, функцію згинання з методиками - Буннелла, Стендлера, Томпсона, а ротацію - Губера, Буркгалтера та Тейлора.

Розділ добре ілюстрований рисунками і таблицями.

У четвертому розділі «**Принципи застосування хірургічних методів відновлення опозиції першого пальця в клінічній практиці та їх результати**» автор узагальнив результати хірургічного відновлення опозиції першого пальця в залежності від виділених варіантів ураження (1, 2, 3А, 3В, 3С) та використаної методики оперативного втручання. Це стало основою для розробки диференційованого підходу до хірургічної тактики відновлення опозиції першого пальця.

У розділі автор приділяє увагу важливості проведення підготовчих та допоміжних хірургічних втручань перед відновленням функції опозиції першого пальця, насамперед функції довгих пальців кисті, а також перевагам

використання «wide awake» анестезії для покращення результатів опоненопластики.

Розділ добре ілюстрований фотозображеннями результатів відновлення функцій кисті і діаграмами.

Загальні висновки логічно витікають із змісту дисертації, відповідають поставленим меті і задачам дослідження.

Автореферат повністю відповідає змісту дисертації та відбиває усі основні її положення.

Зауваження до дисертації:

1. В тексті дисертації мають місце стилістичні неточності, складнопідрядні речення, русизми.

2. Погоджуючись зі змістом основних розділів дисертації, певні зауваження стосуються їхньої структури і послідовності викладення матеріалу. Зокрема, в розділі 2 бракує опису загального дизайну дослідження, основних методів обстеження пацієнтів і статистичного аналізу результатів. Доцільним було б основні критерії оцінки функції опозиції (Капанджі, AAOS у модифікації Курінного) навести у додатках.

3. Доцільно було б об'єднати висновки в відповідності до кількості поставлених задач.

Бажано отримати роз'яснення по деяких питаннях:

1. Чому методика Walant - анестезії представлена в роботі суттєвими перевагами, використовувалися тільки в окремих випадках.
2. При вивченні результатів лікування чи виявленні суттєві переваги опоненопластики перед опоненодезом за основними функціональними показниками.
3. Враховуючи невелику кількість спостережень за окремими методами опоненопластик на чому ґрунтувалося визначення достовірності отриманих даних.

Слід зазначити, що висловлені зауваження не мають принципового значення і не впливають на наукову та практичну цінність дисертації.

Відповідність дисертації вимогам ВАК України. Дисертаційна робота Оберемка Миколи Петровича «Відновлення опозиції першого пальця кисті при наслідках травм верхньої кінцівки», на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук є завершеною кваліфікаційною, самостійно виконаною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують науково-прикладну задачу – розробка диференційованої тактики у хірургічному відновленні опозиції першого пальця кисті на основі комплексного аналізу структурно-функціонального стану передпліччя та кисті та клініко-біомеханічних критеріїв вибору м'язів-двигунів.

Висновок

За своєю актуальністю, науковою новизною, теоретичним та практичним значенням, обсягом проведених досліджень та повнотою викладу в опублікованих працях дисертаційна робота Оберемка Миколи Петровича відповідає вимогам п. п. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 656 від 19.08.2015 р. та № 1159 від 30.12.2015 р.), Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зареєстровано в Мінюсті 3 лютого 2017 року № 155/ 30023) до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук, а її автор, Оберемок Микола Петрович, заслуговує на присудження цього наукового ступеня за спеціальністю 14.01.21 - травматологія та ортопедія.

Офіційний опонент:

доктор медичних наук, професор,
проректор з науково-педагогічної
роботи ДЗ «Дніпропетровська
медична академія МОЗ України»

